



نقش علم در سعادت انسان / دلایل هفتگانه برتری علم بر ثروت از دید امام علی (ع)

هر قدر علم و معرفت انسان بیشتر شود، به همان اندازه و به همان نسبت از عالم حیوانیت دورتر می شود و هر قدر جهل انسان بیشتر باشد به همان اندازه با حیوانات هم سنخ تر می گردد.

هر قدر علم و معرفت انسان بیشتر شود، به همان اندازه و به همان نسبت از عالم حیوانیت دورتر می شود و هر قدر جهل انسان بیشتر باشد به همان اندازه با حیوانات هم سنخ تر می گردد. به گزارش خبرگزاری مهر، "علم" عبارت است از صورتی که از اشیا در ذهن حصول پیدا می کند. تا وقتی که انسان نسبت به اموری علم پیدا نکرده، آنها پیش انسان مجهول و تاریک هستند، اما وقتی که صور اشیا پیش نفس انسان حاصل شد انسان نسبت به آنها روشنائی می یابد و نورانیتی در ذهن انسان حاصل می شود. از این رو فرموده اند علم نوری است که خداوند در دل هر کس که بخواهد واریز می کند.

ویژگی های علم

- علم وسیله سعادت و کمال انسانیت است البته علمی که با خشیت و حلم و بردباری و عمل قرین گردد.
- علم و معرفت بهترین و سیله برای قرب به حق است.
- علم غذایی روح است. روح هر چه بیشتر از این غذا بهره مند شود، هم بیشتر لذت می برد و خشنود می شود و هم قوی تر می گردد. چنانکه بدن نیز از غذای مخصوص خود قوی تر می شود، با این تفاوت که بدن از غذاهای لذیذ خود کم کم خسته می شود، اما روح از غذاهای لذیذ خود نه تنها هرگز خسته نمی شود بلکه بیش از پیش تشنه تر می گردد.
- امتیاز بنی آدم از هم دیگر به وسیله علم و معرفت است.
- هر قدر علم و معرفت انسان بیشتر شود، به همان اندازه و به همان نسبت از عالم حیوانیت دورتر می شود و هر قدر جهل انسان بیشتر باشد به همان اندازه با حیوانات هم سنخ تر می گردد.

بر همین اساس اسلام برای علم و معرفت بی نهایت ارزش و اعتبار قائل شده است و برای کسب و تحصیل آن بسیار تشویق و تحریض نموده است. در این باره آیات زیادی در قرآن شریف و روایات فراوانی از خاندان عصمت و طهارت (ع) به ما رسیده است به طوری که علمای اسلام کتاب های فراوانی در زمینه علم عالم، متعلم، تعلیم و تعلم نگاشته اند. ما نمونه ای از آیات کریمه و روایات شریفه را ذیلا بیان می کنیم.

آیات قرآن

- 1) از بندگان خدا تنها دانایانند که از او می ترسند.
- 2) به هر کسی حکمت داده شود، به یقین خیر فریوان داده شده است.
- 3) قرآن شریف، خود کتاب علم است و اولین آیات خود را با علم شروع کرده و فرموده است: بخوان به نام پروردگارت که آفرید انسان را از علق آفرید. بخوان و پروردگارتو کریم ترین کریمان است. همان کس که به وسیله قلم آموخت. آنچه را که انسان نمی دانست به تدریج به او آموخت.
- 4) آیا کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند یکسانند؟

روایات

رسول خدا(ص) می فرماید: علم جویی بر هر مسلمانی فریضه و واجب است و نیز فرمودند: زگهواره تا گور دانش بجویید.

علی(ع) می فرماید: مرتبه کمال دینداری علم جویی و عمل کردن به آن است و بی گمان علم جویی از جست و جوی مال و ثروت واجب تر است. و نیز فرمودند: مردم سه دسته اند؛ دانایی که شناسای خداست، آموزنده ای که در راه خدا رستگاری کوشاست و فرومایگی رونده به چپ و راست که در هم می آمیزند و هر که بانگی زند از او تبعیت کنند و با هر بادی به جانبی روانه شوند.

امام علی (ع) همچنین می فرمایند: علم به هفت دلیل از مال و ثروت بهتر است؛ اول که آن علم میراث انبیا و ثروت میراث فرعونیان است. دوم آن که علم از بخشیدن کم نگردد ولی ثروت با بخشش کاهش می یابد. سوم آن که ثروت به نگهداری محتاج است ولی علم، خود عالم را نگهداری می کند. چهارم آنکه علم حتی با مرگ عالم از او جدا نمی شوند و با او به کفن وارد می شود، ولی ثروت در دنیا می ماند. پنجم آن که ثروت هم برای مومن قابل دستیابی است و هم برای کافر، ولی علم جز برای مومن حاصل نگردد. ششم آن

که همه مردم در امور دینی خود به عالم نیازمندند، ولی به ثروت نیازمند نیستند، هفتم آن که علم، آدمی را بر عبور از پل صراط قوت می بخشد ولی چه بسا ثروت، آدمی را از آن باز دارد.

امام باقر(ع) می فرماید: دانشمندی که علم و دانش او سودمند باشد، از هفت صد عبادت پیشه برتر است. امام صادق(ع) نیز می فرمایند: دوست داشتم که بر سر یارانم شلاقی باشد تا این که در دین تفقه یابند.

امام رضا(ع) می فرمایند: بی گمان علم مایه حیات دل ها و رهایی از جهالت است و مایه روشنی بینش ها از تاریکی و قدرت بدن ها و رهایی از ضعف و ناتوانی است.